

## ข้อมูลพื้นฐาน

### ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

#### ประวัติความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมราษฎรชาวเขาในพื้นที่บ้านใหม่สามัคคีเมื่อปี พ.ศ.2523 และทรงพระกรุณาฯ รับหมู่บ้านแห่งนี้ไว้ในการดูแลของโครงการหลวง ต่อมาได้จัดตั้งขึ้นเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวขึ้น เพื่อช่วยเหลือชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขาในพื้นที่ โดยมีหมู่บ้านที่รับผิดชอบ คือ หมู่บ้านหนองเขียว หมู่บ้านลัวะ หมู่บ้านหนองวัวแดง หมู่ที่ 12 และหมู่บ้านใหม่สามัคคีอำเภอข้าและคะฉิ่น หมู่ที่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทำตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงห่วงใยราษฎรในพื้นที่ เนื่องจากชาวเขาเหล่านี้ต่างดำรงชีวิตอยู่อย่างแร้นแค้นและยากจน อีกทั้งเรื่องของสุขภาพอนามัยทุรโหดโหดทรมาณการดูแลเอาใจใส่ เด็กเล็กๆ ส่วนใหญ่ต้องเป็นโรคขาดสารอาหาร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียวได้เริ่มต้นดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเขาเหล่านี้และด้วยความร่วมมือจากสำนักงานป่าไม้เขตจังหวัดเชียงใหม่ กรมพัฒนาที่ดินเข้าดำเนินการทำไม้เศรษฐกิจและไม้พื้น การบุกเบิกพัฒนาพื้นที่ และการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร เพื่อทำการเกษตรอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป



#### 1. สภาพทั่วไป

##### 1.1 ขนาดและที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่บ้านใหม่สามัคคี หมู่ที่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีพิกัด E495447 N2180924 จำนวนพื้นที่ในความรับผิดชอบประมาณ 30 ตารางกิโลเมตรหรือ 18,750 ไร่ (เป็นพื้นที่ศูนย์ฯ 0.6 ตารางกิโลเมตร หรือ 374 ไร่) ระยะเวลาจากเชียงใหม่ถึงศูนย์ฯ หนองเขียว 113 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางโดยรถยนต์ 2.30 - 3 ชั่วโมง เป็นถนนลาดยาง



## 1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดและลอนชัน มีความลาดชันประมาณ 2 - 8% พื้นที่ทั่วไปมักพบหินปูนโผล่ขึ้นมา และมีหลุมยุบเป็นแห่งๆ ถูกโอบล้อมด้วยภูเขาหินปูน ไม่มีลักษณะของห้วยลำธารและแหล่งน้ำให้อุปโภคบริโภค จะมีแต่น้ำซับปรากฏเป็นหย่อมๆ ซึ่งมีปริมาณน้ำไม่มากพอสำหรับใช้ทำการเกษตร จึงต้องจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม สำหรับลักษณะพื้นที่ภายในศูนย์ฯ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 750 เมตร

## 1.3 ลักษณะดิน

ชุดดินหลักเป็นดินชุดปากช่อง (Pakchong,pe) ซึ่งจะมีทั้งแบบดินชุดปากช่องที่มีหินปูนอยู่ (Pakchong Stony phase,pe-st) และดินชุดปากช่องที่เกิดในบริเวณพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด (Pakchong,undulating phase, pe-b) ดินชุดนี้อยู่ในบริเวณที่มีความลาดชัน 2-8 เปอร์เซ็นต์ เป็นดินลึกถึงลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียว หรืออาจจะมีเนื้อดินเหนียวมาก สีของดินเป็นสีน้ำตาลแดง ดินมีการระบายน้ำดี มีการซึมซับน้ำได้พอประมาณ การชะล้างที่ผิวหน้าดินปานกลางจนถึงเร็ว ดินบนมี pH 6.0 - 7.0 (ความลึก 0 - 30 เซนติเมตร) ดินล่างมี pH 5.0 - 6.0 (ความลึกมากกว่า 30 เซนติเมตร) ดินบนมี P ที่เป็นประโยชน์ได้ปานกลาง K ที่เป็นประโยชน์ได้สูงมาก ในดินล่างมี P ที่เป็นประโยชน์ได้ต่ำ มี K ที่เป็นประโยชน์ได้สูงมาก สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย มีสภาพความเป็นกรดเป็นด่างอยู่ระหว่าง pH 4.5 - 5.5

## 1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

เป็นพื้นที่ที่จัดอยู่ในภูมิอากาศเขตร้อน และมีฝนปานกลาง อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 16.48 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 27.64 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,862 มิลลิเมตรต่อปี

## 1.5 แหล่งน้ำที่สำคัญของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

### 1.6 การคมนาคม

จากตัวเมืองเชียงใหม่ใช้เส้นทางหลวงสาย 107 เชียงใหม่-ฝาง ถึงอำเภอเชียงดาวบริเวณ กม.79 แยกเมืองงายให้เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงสาย 1178 สายเมืองงาย-อรุณทัย ระหว่าง กม.32 จะพบด่านตำรวจบ้านรินหลวง เลี้ยวขวาตรงไป 5 กิโลเมตร จะพบปากทางเข้าศูนย์ฯ อยู่ซ้ายมือ ถนนเข้าศูนย์ฯ เป็นถนนลูกรังประมาณ 1 กิโลเมตร

หมายเหตุ - ใช้รถยนต์ได้ทุกประเภท ยกเว้นรถจักรยานหรือมอเตอร์ไซค์ หรือใช้บริการรถยนต์รับจ้าง จุดจอด ณ ปากทางเมืองงาย



## 1.7 โครงสร้างพื้นฐาน

หมู่บ้านที่ศูนย์ฯ ดูแลอยู่มีไฟฟ้าใช้ทั้ง 5 หมู่บ้าน มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน มีระบบประปาหมู่บ้าน โดยใช้น้ำจากแหล่งน้ำ ห้วยเย็น และ ผาแดง

## 2. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

### 2.1 ประชากร

มีหมู่บ้านที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฯ จำนวน 2 หมู่บ้าน 5 กลุ่มบ้าน มีประชากร 4,101 คน 760 ครัวเรือน จำนวนชาวเขา 4 เผ่า รายละเอียดดังตาราง

ชื่อกลุ่มบ้าน	หมู่ที่	กลุ่มบ้าน	เผ่า	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวนประชากร		
					ชาย	หญิง	รวม
หนองเขี้ยว	12	หนองเขี้ยว	มูเซอ	515	1,291	1,437	2,728
หนองเขี้ยว	12	ลัวะ	ลัวะ	26	57	58	115
หนองเขี้ยว	12	หนองวัวแดง	มูเซอ	55	133	144	277
ใหม่สามัคคี	14	คะฉิ่น	คะฉิ่น	76	236	238	474
ใหม่สามัคคี	14	อาข่า	อาข่า	88	252	255	507
รวม				760	1,969	2,132	4,101

### 2.2 การศึกษา

ราษฎรส่วนใหญ่จะส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษ ซึ่งมีโรงเรียนในพื้นที่จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านหนองเขี้ยว (ระดับประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น) และมีโรงเรียนข้างเคียงพื้นที่ 2 โรงเรียน (ระดับประถมศึกษา 1 โรงเรียน , ระดับมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน) มีศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน 2 ศูนย์

### 2.3 การสาธารณสุข

ราษฎรส่วนใหญ่มีสุขภาพอนามัยดี โดยมีสาธารณสุขชุมชนในหมู่บ้านและมีสถานอนามัยในหมู่บ้านข้างเคียง แต่สภาพความเป็นอยู่ของราษฎรยังไม่ถูกสุขลักษณะ

### 2.4 การประกอบอาชีพ

ส่วนใหญ่ราษฎรในพื้นที่จะประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก  
รองลงมา ได้แก่ รับจ้าง



## 2.5 รายได้

โดยเฉลี่ยราษฎรมีรายได้จากการทำการเกษตรและรับจ้าง ประมาณ 35,000 บาท ต่อครอบครัว/ปี ซึ่งจัดอยู่ในระดับที่ยากจน

## 2.6 การถือครองที่ดิน

ราษฎรส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่กรมพัฒนาที่ดิน (ศูนย์ปฏิบัติการโครงการหลวงภาคเหนือ, สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6) ได้เข้ามาช่วยบุกเบิกพัฒนาพื้นที่เพื่อจัดสรรให้ราษฎรทำการเพาะปลูกพืชโดยอาศัยน้ำฝน

## 2.7 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน คือ เป็นพื้นที่อยู่อาศัย 704 ไร่ (3.190 เฮกตาร์) พื้นที่ทำการเกษตร 13,128 ไร่ (59.497 เฮกตาร์) พื้นที่สาธารณะ 20 ไร่ (0.091 เฮกตาร์) พื้นที่ป่าไม้และภูเขา 8,197 ไร่ (37.149 เฮกตาร์)

## 2.8 แหล่งเงินทุน

โดยส่วนใหญ่เกษตรกรลงทุนเอง ร้อยละ 61.58 แหล่งเงินทุนที่สำคัญ คือ จากการรวมกลุ่มต่างๆ คือ กลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียน ร้อยละ 12.99 กลุ่มเตรียมสหกรณ์ฯ ร้อยละ 7.71 กลุ่มกองทุนปุ๋ย ร้อยละ 7.14 และกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 4.14 และกู้จาก ธกส. ร้อยละ 6.42

## 2.9 การรวมกลุ่มของเกษตรกร

ราษฎรมีการรวมกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มสหกรณ์ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขี้ยว มีสมาชิก 60 ราย, กลุ่มออมทรัพย์บ้านลัวะ มีสมาชิก 19 ราย และกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีสมาชิก 132 ราย

## 2.10 ผลผลิตทางการเกษตร

1. พืชผัก ได้แก่ พริกทองญี่ปุ่น พริกทองสีขาว พริกบัตเตอร์นัท ค่ะน่ายอดดอยคำ มะเขือม่วงก้านเขียว ผักกาดขาวปลีพื้นที่รวม 69 ไร่ เกษตรกรได้รับการส่งเสริม 64 ราย
2. ไม้ผล ได้แก่ มะม่วง อะโวคาโด มีพื้นที่ปลูกไม้ผลรวม 377 ไร่ เกษตรกรได้รับการส่งเสริม 172 ราย
3. พืชไร่ ได้แก่ ข้าวไร่ ถั่วอะซูกิ ถั่วพุ่มดำ ถั่วขาว ถั่วลิสง ข้าวฟ่าง มีพื้นที่รวม 1,104 ไร่ เกษตรกรได้รับการส่งเสริม 269 ราย
4. ไม้ดอก ได้แก่ ว่านสีทึบ (ผลิตหัว) พื้นที่ปลูก 2.5 ไร่ เกษตรกรได้รับการส่งเสริม 12 ราย
5. ปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร และไก่ เกษตรกรได้รับการส่งเสริม 11 ราย

## 2.11 แหล่งท่องเที่ยว

1. แหล่งท่องเที่ยวการเกษตร ได้แก่ แปลงปลูกพืชไร่, ไม้ดอก ไม้ผลของเกษตรกร
2. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช, น้ำตกศรีสังวาลย์ และวัดถ้ำเมืองนะ
3. แหล่งท่องเที่ยวศึกษาวัฒนธรรม ได้แก่ บ้านตัวอย่างชนเผ่าคะฉิ่น, ศูนย์วัฒนธรรมชนเผ่าคะฉิ่น, กลุ่มทอผ้าชนเผ่าคะฉิ่น, งานหัตถกรรมของชนเผ่าต่างๆ ในพื้นที่ เช่น ผ้าทอ ย้อม กระเป๋าเงิน เครื่องประดับต่าง ๆ ทำจากเปลือกหอย ลูกเดือย และเครื่องเงิน, การตีมีดของชนเผ่ามูเซอ วัฒนธรรมทางการแสดง เช่น การรำทองกา รำตะกอ ของชนเผ่าคะฉิ่น การเต้นจ๊ะคีของชนเผ่าลาหู่ การเต้นเดอพอซอของชนเผ่าอาข่า

## 3. สภาพพื้นที่และทรัพยากรป่าไม้

### พื้นที่ทำการเกษตร

มีการพัฒนาพื้นที่เพื่อการเกษตรโดยสำนักงานพัฒนาที่ดินที่สูงทำการเปิดพื้นที่ทำกินให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านบริวารของศูนย์ฯ ดังต่อไปนี้

- ปี 2530-2532 ได้จัดทำระบบพื้นที่ทำกินให้หมู่บ้านหนองเขียวเผ่ามูเซอ จำนวน 950 ไร่
- ปี 2534-2535 ได้จัดทำระบบพื้นที่ทำกินให้เกษตรกรบ้านลัวะหนองเขียว, ใหม่สามัคคี, อีก่อ จำนวน 609 ไร่
- ปี 2536 ได้จัดทำระบบพื้นที่ทำกินให้เกษตรกรบ้านหนองวัวแดง มูเซอ จำนวน 596 ไร่
- ปี 2538 ได้จัดทำระบบพื้นที่ทำกินให้เกษตรกรบ้านใหม่สามัคคี คะฉิ่น บ้านรินหลวง จำนวน 400 ไร่
- ปี 2543 ได้จัดระบบพื้นที่ทำกินให้เกษตรกรบ้านใหม่ อีก่อ คะฉิ่น จำนวน 400 ไร่ และได้มีการจัดทำระบบพื้นที่ทำกินไว้ก่อนที่ทางศูนย์ฯหนองเขียวเข้า

ดำเนินการไว้แล้ว จำนวน 400 ไร่

### พื้นที่ป่า

เป็นป่าเบญจพรรณหรือป่าผสมผลัดใบ มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตรประมาณ 2,000 ไร่ สาเหตุที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่า เนื่องจากการขยายครอบครัวของเกษตรกรบุกรุกพื้นที่เพื่อขายให้นายทุน และรับจ้างนายทุนบุกรุกเพื่อการถือครอง

## ผู้ปฏิบัติงาน

ผู้อำนวยการศูนย์	รศ. ฉลองชัย แบบประเสริฐ	สังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
หัวหน้าศูนย์	นายพันนุมาศ ทองกระจ่าง	สังกัด มูลนิธิโครงการหลวง
เลขาฯ/ผู้ช่วยเลขาฯ ศูนย์	น.ส.ทิพาพรรณ อินทยา	สังกัด สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

**สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม**

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว บ้านใหม่สามัคคี หมู่ 10 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170 โทร  
053-045-600 หรือ 086-181-6675